

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

ГЕНОМІКА

Спеціальність	201 Агроніомія	Обов'язковість дисципліни	Вибіркова
Освітня програма	Селекція і генетика сільськогосподарських культур	Факультет	Агроніомії та захисту рослин
Освітній рівень	другий (магістерський)	Кафедра	Генетики, селекції та насінництва

ВИКЛАДАЧ

Лиманська Світлана Василівна

Освіта	вища – спеціальність «Селекція і генетика сільськогосподарських культур»
Науковий ступінь	кандидат біологічних наук 03.00.15 Генетика
Вчене звання	доцент кафедри генетики, селекції та насінництва
Досвід роботи	10 років
Показники професійної активності з тематики курсу:	Авторка та співавтор 52 наукових і методичних публікацій, серед них: 3 публікації, які індексуються у періодичних виданнях, включених до наукометричної бази «Scopus», одна колективна монографія 1 монографія, 3 навчальних посібники. Розробник робочої програми. Учасниця наукових і методичних конференцій.

До викладання дисципліни долучені: -

Телефон

+447435725635

E-mail

svetlanalymanska@btu.kharkov.ua
svetlanalymanska@gmail.com

Дистанційна підтримка

Zoom, GoogleMeet, Viber, Telegram, WhatsApp,

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ (ДИСЦИПЛІНУ)

Мета

сформувати у студентів уявлення про розмір та організацію геному рослин, а також про молекулярно-генетичні та біохімічні методи дослідження геному.

Формат	лекції, практичні заняття, тестові контрольні роботи, усні опитування, самостійна робота, індивідуальні завдання
Специфічні результати навчання	Геноміка є розділом генетики, що розглядає будову, функціонування і еволюційні зміни геномів на основі інформації про послідовність нуклеотидів, з яких ці геноми складаються. Геноміка формує уявлення про процеси спадковості і мінливості на основі знань щодо організації і функціонування усього генетичного матеріалу клітини/організму, з урахуванням усіх структурних і функціональних зв'язків між його елементами. Завдяки досягненням з геноміка розроблено нові біологічні технології, які застосовують для раціональної зміни нуклеотидних послідовностей ДНК (хромосоми, штучні хромосоми і косміди) безпосередньо у живому організмі чи культурі клітин, що широко використовується для вивчення генетичної основи багатьох біологічних проблем. Геноміка дає розуміння цілісності структури і функції генетичного матеріалу у біологічних системах і є теоретичною основою методів геномної інженерії. В результаті вивчення дисципліни здобувач повинен знати : організацію геному рослин; методи полімеразної ланцюгової реакції; методи визначення послідовностей нуклеїнових кислот та редагування цільових генів; уміти : визначати різні повтори методами полімеразної ланцюгової реакції; застосовувати методи маркер-асоційованої селекції та геномної селекції рослин; вміти здійснювати підбір молекулярно-генетичних методів для вирішення певних завдань селекції рослин.
Обсяг і форми контролю	3 кредити ЄКТС (90 годин), 12 години лекцій, 18 години практичних занять, 46 годин – самостійна робота, модульний контроль, підсумковий контроль – залік.
Вимоги викладача	толерантність та доброзичлива атмосфера, відвідування занять, своєчасне виконання передбачених програмою завдань, активність, відкритість до нових ідей та сучасних технологій
Умови зарахування	вільне зарахування

ДОПОВНЮЄ СТАНДАРТ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ОСВІТНЮ ПРОГРАМУ

Програмні компетентності	<p>ЗК.02. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p>СК.02. Здатність аналізувати та оцінювати сучасні проблеми, перспективи розвитку та науково-технічну політику в сфері агрономії.</p> <p>СК.05. Здатність розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах на основі спеціалізованих концептуальних знань, що включають сучасні наукові здобутки у сфері агрономії.</p> <p>СК.07. Здатність самостійно організовувати та проводити наукові дослідження з використанням загальноприйнятих методів і стандартів ґрунтових і рослинних зразків.</p> <p>СК.10. Здатність організовувати дослідження та редагування геномів сільськогосподарських рослин з використанням сучасних біохімічних методів та інформаційних технологій.</p>
Програмні результати навчання	<p>ПРН.01. Використовувати методологію наукових досліджень, спеціальні методи та інструменти експериментальних досліджень, сучасні методи обробки даних для розв'язання складних задач агрономії.</p> <p>ПРН.02. Інтегрувати знання з різних галузей для розв'язання складних теоретичних та/або практичних задач і проблем агрономії.</p> <p>ПРН.04. Здійснювати пошук необхідної інформації та оцінювати її в науково-технічній літературі, аналізувати, обробляти та оцінювати цю інформацію.</p> <p>ПРН.05. Планувати і виконувати наукові і прикладні дослідження в сфері агрономії, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки.</p> <p>ПРН.08. Управляти робочими процесами, які є складними, непередбачуваними, приймати ефективні рішення, оцінювати та порівнювати альтернативи, аналізувати ризики.</p> <p>ПРН.10. Здійснювати ефективне управління персоналом і ресурсами, забезпечувати професійний розвиток персоналу, об'єктивно оцінювати результати діяльності колективу та внесок його учасників до цих результатів.</p> <p>ПРН.11. Здійснювати бізнесове проектування та маркетингове оцінювання виконання і впровадження інноваційних розробок.</p>

ПРН.12. Добирати оптимальну стратегію господарювання в агрономії, у тому числі за нечіткості цілей та невизначеності умов.
ПРН.14. Планувати і виконувати наукові дослідження з генетичної інженерії рослин з використанням сучасних біохімічних методів та інформаційних технологій.

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ (ДИСЦИПЛІНИ)

Модуль I. Загальні питання геноміки, її проблеми, завдання та перспективи.

Тема 1 Структура, предмет, задачі геноміки.

Тема 2 Організація геному рослин.

Модуль II. Методи дослідження геному рослин

Тема 3 Полімеразна ланцюгова реакція.

Тема 4 Секвенування геномів рослин.

Тема 5 Редагування геному рослин.

Модуль III. Маркер-асоційована та геномна селекція

Тема 6 Типи ДНК-маркерів.

Тема 7 Використання ДНК-маркерів в селекції рослин

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

ЛІТЕРАТУРА

1. Геноміка: навч. посіб. / В.М. Попов, Т.А. Долгова, С.В. Лиманська та ін. Харків: ХНАУ, 2020. 104 с.
2. Акинина Г.Е., Дугарь Ю.Н., Попов В.Н. Статистический анализ генетических данных с использованием компьютерных программ Arlequin, Phylyp, Clann, Structure. Харьков, 2014. 100 с.
3. Гоженко А., Козирев А., Цебржинський О., Гоженко О. Жуков В. Основи молекулярної біології та персональна геноміка фізичних і психічних здібностей людини. Навчальний посібник. RSW. Одеса. Бидгощ. 2017 р. 340 с. ISBN 9781365585838. DOI <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.192685>.
4. Компанець Т.А. Віруси як вектори: курс лекцій для студентів біологічного факультету. Київ: Вид-во Українського фітосоціологічного центру. 2007. 84 с.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Лиманська С.В. Геноміка. Силабус.
2. Лиманська С.В. Геноміка. Робоча програма.
3. Пакет тестових завдань для проведення поточного і підсумкового контролю здобувачів освіти.
4. Бази геномних даних:
- NCBI (National Center for Biotechnology Information), <http://www.ncbi.nlm.nih.gov> ;
- DDBJ (DNA Data Base of Japan), <http://www.ddbj.nig.ac.jp>;
- ENA/EBA (European Nucleotide Archive), <http://www.ebi.ac.uk/ena>;
5. Програмне забезпечення: BLAST, BioEdit, AmplifX.
6. Інформаційні ресурси:
https://www.youtube.com/watch?v=hdmQaAycafc&ab_channel=BiologywithAnimations
https://www.youtube.com/watch?v=rVZ73ZC3VLU&ab_channel=
https://www.youtube.com/watch?v=gWfHEW67ayE&ab_channel=DmytroLeontyev
https://www.youtube.com/watch?v=jnQqFP_slAs&t=10s&ab_channel=DmytroLeontyev
https://www.youtube.com/watch?v=XTs-hX1_SSY&ab_channel=DmytroLeontyev
https://www.youtube.com/watch?v=FPxx048dZfw&t=1s&ab_channel=
https://www.youtube.com/watch?v=XZAXgyGOZCE&ab_channel=

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

СИСТЕМА		БАЛИ	ДІЯЛЬНІСТЬ
Підсумкове оцінювання	100 бальна ЄКТС (стандартна)	до 50	50% від усередненої оцінки за модулі
		до 50	підсумкове тестування
Модульне оцінювання	100 бальна сумарна	до 50	відповіді на тестові питання
		до 20	усні відповіді на лабораторно-практичних заняттях
		до 30	результат засвоєння блоку самостійної роботи

НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Усі учасники освітнього процесу (у тому числі здобувачі освіти) мають дотримуватися Кодексу академічної доброчесності та вимог, які прописані в «Положенні про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин ДБТУ», виявляти дисциплінованість, вихованість, поважати гідність один одного, проявляти доброзичливість, чесність, відповідальність.